VOORSTEL AAN DE RAAD: Raadsvergadering d.d. 21 december 2021

NR.: RI-21-00720

Onderwerp: Participatie in het kader van de Omgevingswet	Agendapunt	**12.**
	Raadsvoorstel-nummer	**2021-81**

Voorstel:

1. De 'Participatienota gemeente Nederweert' vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de 'Handreiking participatie in het kader van de Omgevingswet Nederweert'

Burgemeester en wethouders van Nederweert,

De secretaris,	De burgemeester,
drs. J.C.T. (Johan) Bakens	B.M.T.J. (Birgit) Op de Laak

Portefeuillehouder(s)	: Wethouder Stienen	Afdeling	: Samenleving fysiek
		Auteur	: D. Kempkens
Datum	: 17 november 2021		

Bijlage(n) :

1. Participatienota gemeente Nederweert.
2. Handreiking participatie in het kader van de Omgevingswet Nederweert.
3. Verslag van meedenkavond 2 november.

Rapportage bij: Participatie in het kader van de Omgevingswet
Raadsvoorstel nr: RI-21-00720
Raadsvergadering d.d. 21 december 2021

Voorstel

1. De 'Participatienota gemeente Nederweert' vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de 'Handreiking participatie in het kader van de Omgevingswet Nederweert'

Inleiding

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet voegt 26 wetten in het ruimtelijk domein samen tot één wet. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet doen ook enkele nieuwe beleidsinstrumenten hun intrede, zoals de omgevingsvisie (opvolger van de structuurvisie) en het omgevingsplan (opvolger bestemmingsplan). De Omgevingswet gaat in de kern over ruimte geven, loslaten en vertrouwen oftewel over een andere verdeling van verantwoordelijkheden tussen overheid en samenleving.

Participatie is één van de belangrijkste aspecten van de Omgevingswet en kan op vele manieren vorm krijgen. Zo geldt voor het opstellen van een omgevingsvisie, een programma of een omgevingsplan een motiveringsplicht. Participatie is niet verplicht bij een omgevingsvergunning, maar een aanvrager van een initiatief zal wel altijd moeten aangeven of hij aan participatie heeft gedaan. Als gemeente zullen wij initiatiefnemers altijd stimuleren en adviseren om belanghebbende buren en/of partijen te betrekken bij hun plan en het goede gesprek daarover te voeren. Er is een handreiking opgesteld die behulpzaam kan zijn voor initiatiefnemers om dit goede gesprek te voeren.

Op 11 februari 2020 is de Motie Nooren door de Eerste Kamer aangenomen, waarin is opgenomen dat gemeenten vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet, participatiebeleid moeten vaststellen. Deze Motie is vertaald in het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Onderhavig voorstel met het geformuleerde beleid in de bijgevoegde participatienota, komt hieraan tegemoet en gaat in op het participatiebeleid van gemeente Nederweert.

Beoogd effect

1. Beleidsnota vast te stellen voor participatie waarin vastgelegd wordt wat de visie op participatie is, welke rollen er zijn en hoe het participatieresultaat wordt meegenomen en afgewogen.
2. Derden te stimuleren en mogelijkheden te schetsten voor het inrichten van een participatietraject.

Argumenten

1.1 De beleidsnota geeft antwoord op de vraag hoe we als gemeente omgaan met participatie als we verantwoordelijk zijn voor het vormgeven van participatie.
Het participatiebeleid bindt alléén de gemeente en niet de inwoners. Bij beleidsinstrumenten als de omgevingsvisie, het omgevingsplan of een programma is de gemeente verplicht om aan te geven op welke wijze belanghebbenden betrokken zijn. Ook wel de motiveringsplicht genoemd. Het participatiebeleid bevat het kader voor deze motivering. Bij het omgevingsplan geldt daarnaast ook nog dat er vooraf aangegeven moet worden welke participatiestappen er gezet gaan worden.

1.2 In de participatienota komen de verschillende rollen van de gemeente aan bod.
De gemeente kan in verschillende rollen te maken hebben met participatie: als initiatiefnemer, als bevoegd gezag of als participant in een traject van anderen. In het beleid wordt aangegeven taken en verantwoordelijkheden er zijn in elke rol.

2.1 De 'Handreiking participatie in het kader van de Omgevingswet Nederweert' faciliteert derden bij het organiseren van participatie
Om initiatiefnemers te faciliteren stellen we een handreiking beschikbaar die kan worden gebruikt als inspiratiedocument om participatie te organiseren. De handreiking beschrijft hoe je in een paar stappen het gesprek met de omgeving kunt houden. Als gemeente werken we bij onze eigen plannen ook met deze handreiking. Uiteindelijk zal in de besluitvorming afgewogen moeten worden of het gesprek met de omgeving goed gevoerd is. In de handreiking is een aantal vragen geformuleerd aan de hand waarvan beoordeeld kan worden of het participatieproces op een goede manier is vormgegeven.

Kanttekeningen

1.1 Participatie is niet af te dwingen voor derden
In de voorliggende participatienota wordt beschreven op welke wijze de gemeente omgaat met participatie. Bij plannen/initiatieven van derden worden het vertrouwen en de verantwoordelijkheid gelegd bij deze initiatiefnemers, waardoor er bijna geen mogelijkheden zijn om participatie af te dwingen als initiatiefnemers dit nalaten. De gemeente heeft dan als bevoegd gezag twee opties als er volgens haar niet voldoende aan participatie is gedaan om een goed besluit te nemen. De gemeente kan enerzijds initiatiefnemer verzoeken alsnog om belangen op te halen bij derden. Anderzijds kan de gemeente zelf contact zoeken met derden om belangen op te halen.
De enige procedure waarbij participatie verplicht kan worden gesteld is de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (=afwijking van omgevingsplan). Een voorstel om hierover een besluit te nemen wordt in een afzonderlijk voorstel gelijktijdig aan uw voorgelegd (raadsvoorstel instrumenten omgevingswet).
Participatie gaat altijd vooraf aan de formele aanvraag. Dus zienswijzen- en bezwaarprocedures blijven altijd nog tot de mogelijkheid. Participatie is geen vervanging van de rechtsbescherming.

1.2/2.1 De mate waarin participatie wordt toegepast kan niet voorgeschreven worden
Uit de participatienota volgt in welke gevallen participatie verplicht is. Het is aan de projectleider/initiatiefnemer voor welke diepgang in participatie wordt gekozen. Zo zal het voorkomen dat de een te weinig participeert en de ander te veel. Omdat participatie niet voor iedereen even vertrouwd voelt kan het in het begin zoeken zijn naar de juiste weg. Dit is onlosmakelijk verbonden met een veranderproces. Als gemeente gaan we zelf ervaringsgericht leren en stimuleren we derden bij het toepassen van participatie.

1.3/2.2 Participatie vervangt geen rechtsbescherming
Een doorlopen participatietraject komt niet in de plaats van eventueel bezwaar en beroep. De verwachting is wel dat er minder bezwaar en beroep zal worden ingediend omdat belanghebbende aan de voorkant hebben kunnen meekijken.

Uitvoering

Participeren is niet vreemd binnen deze gemeente. Veel projecten zijn al met behulp van participatie tot stand gekomen. Hieruit zijn ook al leerpunten getrokken (als voorbeeld wordt genoemd het einddocument Buitengebied in Balans, Samen groots, Samen doen!). De participatienota, inclusief de handreiking kunnen net die houvast bieden die nodig is voor degenen die minder bekend zijn met participatie. Er zal niet gewacht worden participatie op de inwerkingtreding van de omgevingswet. Na besluitvorming door de raad zal gelijk door gegaan worden met participeren. Ook zullen derden gestimuleerd worden om ook participatie toe te passen.

Communicatie en participatie

De totstandkoming van dit participatiebeleid is voorbereid binnen de ambtelijke werkgroep Anders Werken en een regionale werkgroep. Vanuit de VNG worden, in het kader van de inwerkingtreding van de omgevingswet, nog publicaties voorbereidt voor derden.

Op 2 november 2021 heeft er een meedenkavond met de raad plaatsgevonden. Tijdens deze avond is met de raad gesproken over de rol bij participatie en de wijze waarop gemeente participatie kan toepassen. Een getekend verslag van deze avond is bijgevoegd. De participatienota geeft de basis om hetgeen besproken is op 2 november toe te passen.

Intern zal het participatiebeleid via huisnet gecommuniceerd worden. Via de gebruikelijke nieuwsmedia die de gemeente gebruikt zal de handreiking onder de aandacht gebracht worden van de inwoners en overige derden die plannen indienen bij de gemeente.

Financiële gevolgen

N.v.t.

Bijlagen

1. Participatienota gemeente Nederweert.
2. Handreiking participatie in het kader van de Omgevingswet Nederweert.
3. Verslag van meedenkavond 2 november.

Concept raadsbesluit

De raad van de gemeente Nederweert

Overwegende dat de het opstellen van participatiebeleid een verplichting is die volgt vanuit Omgevingswet die naar verwachting op 1 juli 2022 in werking zal treden.

Gezien het voorstel nr. 2021-81 van het college van burgemeester en wethouders d.d. 17 november 2021.

Besluit

1. De ’Participatienota gemeente Nederweert’ vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de ‘Handreiking participatie in het kader van de Omgevingswet Nederweert’

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 december 2021,

De raadsgriffier,	De voorzitter,
drs. E.G. (Esther) Schrier	B.M.T.J. (Birgit) Op de Laak